



Materiál na rokovanie
Hospodárskej a sociálnej rady SR
dňa 13. 6. 2022

k bodu č. 2

Stanovisko ZMOS
k bodu rokovania: Vývoj v zabezpečovaní dostatočnosti energetických
médií pre SR

Všeobecne k bodu rokovania:

Združenie miest a obcí Slovenska v polovici októbra 2022 žiadalo predsedov hospodárskeho výboru parlamentu a výboru pre verejnú správu a regionálny rozvoj o zvolanie spoločného mimoriadneho rokovania k téme energií.

Dôvodom bol fakt, že už v tom čase mestá a obce boli pod obrovským tlakom v dôsledku nestability v oblasti cien a zabezpečovania energií. Súvisí to tak s cenovými výkyvmi aj ukončením podnikania niektorých subjektov, ktoré zabezpečovali dodávky energií. Pri hľadaní riešení sú samosprávy atakované ponukou dodávateľov, ktorá je rádovo vyššia ako doposiaľ, čo výrazne ovplyvní výdavkovú časť rozpočtu, nakoľko mestá a obce sú najväčšími zriaďovateľmi škôl a školských zariadení, zariadení v sociálnej oblasti, ale aj v kultúre a pod.

Samosprávy sa od jesene dostávali do legislatívne nekomfortnej situácie v dôsledku vyhlasovania verejných obstarávaní s obrovským rizikom, že žiadna z dodávateľských spoločností sa kvôli cenovej nestabilite energií ani neprihlási do súťaže, ktorá by mala generovať reálnu cenu v trhom prostredí. Ak sa samosprávy rozhodnú zazmluvniť dodávateľa, ktorý limituje svoju ponuku konkrétnym krátkym dátumom a časom, môže to evokovať podozrenie z nehospodárnosti, čo vytvára ďalšiu úroveň potenciálnych problémov.

Združenie miest a obcí Slovenska v tejto súvislosti pripomína, že mestá a obce sú najväčší zriaďovatelia škôl a školských zariadení. Pod ich strechou je 2 754 materských a 1 886 základných škôl. Podobné je to aj v prípade sociálnych služieb, čo môžeme kvantifikovať 711 pobytovými zariadeniami, dennými stacionármi a pod. Celkovo 135 samospráv má príspevkové alebo rozpočtové organizácie v oblasti kultúry. Ďalších 2 500 kultúrnych stánkov poskytuje kultúrne vyžitie pre individuálne podujatia. Na Slovensku máme dve mestá s električkovou a 5 miest s trolejbusovou dopravou. Podobná situácia je aj v prípade vyšších územných celkov, nakoľko práve samosprávne kraje sú zriaďovatelia stredných škôl, internátov, jedální, sociálnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov a mali by sme pridať aj počet knižníc, galérií, hvezdární atď. Je preto zrejmé, že

problém s cenami energií, ale aj ukončenie činností niektorých dodávateľov má negatívne dopady naprieč celou samosprávou.

Situácia je aj s odstupom času mimoriadne vážna, čo dokazuje viacero faktov. Napríklad medziročný nárast cien energií pre samosprávy vo výške 110 mil. eur, pričom tento odhad spracovaný prieskumom Združenia miest a obcí Slovenska nezahŕňa tie samosprávy, ktoré v priebehu tohto roka neúspešne realizujú verejné obstarávanie na dodávku energií, nakoľko sa im nikto nehlási do verejných obstarávaní.

Pripomienky k bodu rokovania:

Združenie miest a obcí Slovenska vníma komplexný prístup k tejto téme ako pozitívne ekonomické zásahy, ktoré znížia nárast ekonomicky oprávnených nákladov, aké sa v prostredí samospráv automaticky premietajú do výšky poplatkov v rámci agendy (školské služby, sociálne služby, kultúra a pod) a tiež prispievajú k nezvyšovaniu ekonomicky oprávnených nákladov pri zabezpečovaní verejno-prospešných činností.

Záver:

Združenie miest a obcí Slovenska na svojom mimoriadnom sneme vyzvalo vládu Slovenskej republiky, aby vo vzťahu k nárastu cien energií dofinancovala medziročný nárast cien energií nad nárast prevyšujúci úroveň 25 %, riešila problém spojený s obstarávaním energií v segmente miestnej územnej samosprávy, urýchlene zverejnila výzvy z Európskych investičných a štrukturálnych fondov a tiež Plánu obnovy a odolnosti SR, ktoré budú sledovať zavedenie energetického manažmentu a rozširovanie alternatívnych energetických zdrojov pre miestne samosprávy. Rovnako žiadame rozšírenie regulácie cien energií, a to tak, aby nebol posudzovaný maximálny regulovaný objem energie vo vzťahu k jednotlivým miestnym samosprávam, ale vo vzťahu k ich jednotlivým budovám, v ktorých sú zabezpečované verejné služby.

Mgr. Branislav Tréger, PhD.
predseda ZMOS